

W UNII EUROPEJSKIEJ

Parlament Europejski VII kadencji (2009–2014)

Maciej Podemski¹

Parlament Europejski (PE) jest organem Unii Europejskiej. Jest on odpowiednikiem jednoizbowego parlamentu reprezentującego obywateli państw należących do unii. Oficjalną siedzibą parlamentu jest Strasburg, ale też Bruksela, w której mieszczą się biura poselskie, komisje parlamentarne i władze klubów.

Odbywa się tam większość obrad. Sekretariat, biblioteka i część zaplecza technicznego mają swoją siedzibę w Luksemburgu.

Początkowo Parlament Europejski był organem konsultacyjnym nie posiadającym żadnej realnej władzy. Po wejściu w życie Jednolitego Aktu Europejskiego (1987), Traktatu z Maastricht (1993) i Traktatu Amsterdamskiego (1999), PE stopniowo zyskiwał wiele uprawnień, także ustawodawczych (głównie kosztem Rady Unii Europejskiej).

Obecnie Parlament Europejski posiada następujące uprawnienia:

- budżetowe:
 - ❑ coroczne zatwierdzanie budżetu Komisji Europejskiej i udzielanie absolutorium z jego wykonania;
- kontrolne:
 - ❑ zatwierdzanie Komisji Europejskiej i jej przewodniczącego;
 - ❑ prawo uchwalenia wotum nieufności wobec Komisji Europejskiej (większością 2/3 głosów);
 - ❑ prawo zadawania pytań komisarzom;
 - ❑ możliwość zadawania pytań Radzie Unii Europejskiej;
 - ❑ uzyskiwanie od Komisji Europejskiej sprawozdań z działalności Wspólnot Europejskich oraz informacji na temat wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, a także współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych;
 - ❑ uzyskiwanie od Komisji Europejskiej informacji niezbędnych do parlamentarnej kontroli wykonania budżetu;
 - ❑ ustanawianie komisji śledczych na wniosek 1/4 europarlamentarzystów;
 - do badania domniemyanych wykroczeń;
 - do badania zgodności kwestionowanego zarządzenia Komisji Europejskiej z prawem Wspólnoty Europejskiej;
 - do powoływania Rzecznika Praw Obywatelskich;
 - do obrony praw człowieka, demokracji i państwa prawa;

- ❑ przyznawanie Nagrody Sacharowa.

Początki obecnego Parlamentu Europejskiego sięgają 1952 r., kiedy na mocy Traktatu Paryskiego powstało Wspólne Zgromadzenie Europejskiej Wspólnoty Węgla i

Stali. Traktaty Rzymskie z 1957 r. (a właściwie dołączona do nich konwencja) przekształciły to zgromadzenie w Europejskie Zgromadzenie Parlamentarne, organ wszystkich trzech Wspólnot Europejskich: Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali, Euratomu i Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej. Sama nazwa — Parlament Europejski — pojawiła się w 1962 r.

Początkowo organ ten składał się z delegatów parlamentów krajowych członków Unii Europejskiej i był tylko instytucją doradczą. Z czasem wzmocnił swoją pozycję, a po wprowadzeniu od 1979 r. jego bezpośredniej i powszechnej wybieralności stał się jedyną wybieralną instytucją wspólnotową, posiadającą tzw. legitymizację demokratyczną.

W Polsce w stosunku do członków Parlamentu Europejskiego używa się potocznie określenia „europarlamentarzysta”, „eurodeputowany” lub „europoseł”, natomiast oficjalne określenie brzmi: „poseł do Parlamentu Europejskiego”. W Wielkiej Brytanii stosuje się określenie „członek Parlamentu Europejskiego” (*Member of the European Parliament*, w skrócie MEP), we Francji zaś — „deputowany” (*un député européen*). Europarlamentarzyści są przedstawicielami Narodów Unii Europejskiej, nie są związani żadnymi instrukcjami (zakaz mandatu imperatywnego) i nie mogą być odwołani.

Każde państwo członkowskie ma własną ordynację wyborczą europarlamentarzystów i własne reguły liczenia głosów. Prawo Unii Europejskiej stanowi jedynie, iż posłów do Parlamentu Europejskiego wybiera się w państwach członkowskich w tajnym, powszechnym i bezpośrednim głosowaniu. Wymagane jest przy tym oparcie systemu wyborczego na zasadzie proporcjonalności i takie kształtowanie okręgów wyborczych, które nie naruszy zasady reprezentacji proporcjonalnej. Dopuszczalne jest przy tym wprowadzenie progu wyborczego, nie wyższego jednak niż 5% (w Wielkiej Brytanii nie ma progu wyborczego, w Szwecji wynosi on 4%, w Polsce — 5%). Przyjmuje się także, że wybory odbywają się we wszystkich krajach w tym samym terminie.

Czynne prawo wyborcze (prawo do głosowania) przysługuje każdemu obywatelowi Unii Europejskiej, który ukończył 18 lat i nie został pozbawiony tego prawa w kraju swojego pochodzenia. Obywatel unii stale zamieszkały w państwie, którego nie jest obywatelem, ma prawo do głosowania na tych samych warunkach, co obywatele tego państwa, np. obywatel Polski, który przeprowadził się na stałe do Londynu, może głosować na angielskich kandydatów zgodnie z brytyjskimi przepisami (wymagane jest wtedy wpisanie się do rejestru wyborców).

Bierne prawo wyborcze (możliwość kandydowania na europarlamentarzystę) przysługuje w Polsce po ukończeniu 21 roku życia osobom, które mają prawo do głosowania, nie zostały prawomocnie skazane za przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego oraz stale zamieszkują w Polsce lub innym państwie członkowskim UE od co naj-

¹EuroGeoConsulting, ul. Jesionowa 36A, 05-816 Michalowiec; maciej.podemski@egconsulting.com.pl

mniej 5 lat. W Polsce mogą więc kandydować obywatele polscy, ale też obywatele UE stale zamieszkali w Polsce i wpisani do rejestru wyborców. Z kolei polski obywatel może kandydować w innym państwie, o ile spełni warunki określone przez tamtejsze prawo.

Europarlamentarzyści nie mogą prowadzić pewnych rodzajów działalności zawodowej i pozostawać na określonych stanowiskach urzędniczych (na przykład sędziego, ministra, bądź dyrektora przedsiębiorstwa państwowego). Muszą oni przestrzegać przepisów krajowych, ograniczających lub zakazujących posiadanie podwójnego mandatu.

Parlament Europejski liczy obecnie 736 europarlamentarzystów wybieranych na pięcioletnią kadencję. Liczba europarlamentarzystów wybieranych w poszczególnych państwach jest proporcjonalna do liczby mieszkańców, z lekką nadreprezentacją krajów mniej ludnych.

Zgodnie ze statutem posła do Parlamentu Europejskiego z 28 września 2005 r. europarlamentarzyści otrzymują jednolite wynagrodzenie w wysokości 38,5% wynagrodzenia sędziego Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, czyli 7665 euro brutto miesięcznie (6515 euro netto + 15% podatek UE). Oprócz tego każdy europarlamentarzysta otrzymuje dietę w wysokości 298 euro za każdy dzień posiedzenia parlamentu lub komisji PE, czy frakcji partyjnej; łącznie jest to około 16 dni miesięcznie (około 4768 euro na miesiąc). W związku z tym całkowita pensja z diety pobytową wynosi 11 283 euro miesięcznie netto.

Na działalność biur krajowych europarlamentarzysta otrzymuje 4202 euro miesięcznie. Fundusz na wynagrodzenie asystentów wynosi 17 540 euro na miesiąc. Europarlamentarzysta otrzymuje również środki na pokrycie kosztów podróży z kraju pochodzenia do siedzib PE.

Europarlamentarzyści, którzy nie uzyskają mandatów w kolejnych wyborach, mogą, w zależności od stażu parlamentarnego, liczyć na odprawę w wysokości od 6 do 24 miesięcznych pensji.

Kandydaci do PE startują w wyborach zwykle w barwach którejś z partii istniejącej w swoim kraju, jednak po wejściu do parlamentu przyłączają się do jednej z frakcji politycznych funkcjonujących oficjalnie w PE (lub pozostają niezależni) i zasiadają w izbie parlamentu według przynależności do frakcji, a nie według przynależności narodowej. Frakcje te odpowiadają ogólnemu podziałowi partii politycznych w Europie. Do utworzenia frakcji potrzebna jest określona liczba europarlamentarzystów oraz konieczność reprezentowania kilku krajów UE.

W Parlamencie Europejskim VII kadencji występują następujące frakcje polityczne (w nawiasach — ilość uczestniczących europarlamentarzystów): EPP Europejska Partia Ludowa-Chrześcijańscy Demokraci (chadecy, ludowcy i konserwatyści — 265), PES Postępowy Sojusz Socjalistów i Demokratów w Parlamencie Europejskim (socjaldemokraci — 184), ALDE Porozumienie Liberałów i Demokratów na rzecz Europy (liberałowie, socjalliberałowie i centryści — 84), ECR Europejscy Konserwatyści i Reformatorzy (narodowi konserwatyści — 55), Greens/EFA Zieloni-Wolne Przymierze Europejskie (zieloni i regionaliści — 55), GUE/NGL Zjednoczona Lewica Europejska-Nordycka Zielona Lewica (socjaliści i komuniści — 35), EFD Europa Wolności i Demokracji (eurosceptycy, liberałowie i konserwatyści — 32) oraz NA Niezrzeszeni (26).

Kadencja parlamentu trwa 5 lat, posiedzenia odbywają się raz w miesiącu, z wyjątkiem miesięcy letnich, i trwają tydzień.

Parlament Europejski wybiera spośród swych członków przewodniczącego na 2,5-letnią kadencję, czyli na pół kadencji parlamentu, przy czym może on zostać wybrany ponownie. Przewodniczący reprezentuje parlament na zewnątrz, zwołuje sesje i kieruje jego obradami. Obecnie przewodniczącym PE jest Jerzy Buzek.

Obrady PE odbywają się symultanicznie we wszystkich językach UE, tzn. każdy europarlamentarzysta mówi w swoim rodzimym języku, a jego wystąpienie jest tłumaczone na bieżąco na wszystkie pozostałe języki. Obrady są też tłumaczone na języki wszystkich państw stowarzyszonych, gdyż przedstawiciele parlamentów państw stowarzyszonych mają prawo biernego uczestnictwa w każdych obradach.

Większość prac parlamentu odbywa się na obradach odpowiednich komisji, które przygotowują wnioski i akty, nad którymi głosuje się podczas sesji. Parlament może także powoływać podkomisje, komisje czasowe oraz komisje śledcze. W obecnej kadencji powołanych zostało 20 komisji stałych oraz cztery komisje tymczasowe.

Komisje parlamentarne są odpowiedzialne za przygotowanie prac sesji plenarnych parlamentu. Każda komisja wybiera przewodniczącego i 4 wiceprzewodniczących na okres dwóch i pół roku. Zadaniem komisji jest opracowywanie sprawozdań na temat projektów legislacyjnych, które skierowano do PE lub w sprawie których zwrócono się do niego o konsultację, oraz opracowań podjętych z własnej inicjatywy. Komisje rozpatrują i proponują poprawki do projektów dyrektyw i rozporządzeń wspólnotowych, opracowywanych i kierowanych przez Komisję Europejską również do Rady Unii Europejskiej. Wydają także opinie dla innych komisji parlamentarnych. Komisje parlamentarne zbierają się na posiedzeniach jawnych, jeden lub dwa razy w miesiącu, w tygodniach, które na ogół następują po sesjach plenarnych w Strasburgu.

Organem politycznym Parlamentu Europejskiego jest Konferencja Przewodniczących. W jej skład wchodzi: przewodniczący PE oraz przewodniczący frakcji politycznych. Zasiada w niej również dwóch przedstawicieli europarlamentarzystów niezrzeszonych, bez prawa głosu. Konferencja Przewodniczących jest odpowiedzialna za organizację prac PE, za planowanie prac legislacyjnych, za określanie kompetencji komisji i delegacji oraz ich składu, a także za kontakty z innymi instytucjami Unii Europejskiej, parlamentami narodowymi i krajami trzecimi. Konferencja Przewodniczących sporządza również kalendarz prac parlamentu i porządek dzienny sesji miesięcznych oraz dokonuje przydziału miejsc europarlamentarzystów na sali posiedzeń.

Organem zarządzającym Parlamentu Europejskiego jest Prezydium. W jego skład wchodzi: przewodniczący Parlamentu Europejskiego, czternastu wiceprzewodniczących i sześciu kwestorów. Prezydium jest odpowiedzialne za opracowanie wstępnego projektu preliminarza budżetowego Parlamentu Europejskiego oraz rozwiązywanie wszystkich kwestii administracyjnych, kadrowych i organizacyjnych parlamentu.

Prezydium jest wspierane przez Sekretariat Generalny, dla którego sporządza schemat organizacyjny oraz ustania wewnątrzne przepisy dotyczące statusu administracyjnego urzędników i innych pracowników. Osoby zatrudnione w Sekretariacie Generalnym są w większości urzędnikami

rekrutowanymi w drodze konkursu z wszystkich krajów Unii Europejskiej. Są one pracownikami Parlamentu Europejskiego.

Sekretariat Generalny koordynuje prace legislacyjne i organizuje sesje plenarne oraz inne posiedzenia. Zapewnia również obsługę techniczną i merytoryczną organom parlamentu oraz europarlamentarzystom, wspierając ich w wykonywaniu mandatu poselskiego.

Kolegium Kwestorów jest organem Parlamentu Europejskiego odpowiedzialnym za sprawy administracyjne i finansowe bezpośrednio dotyczące europarlamentarzystów i ich warunków pracy. Kwestorzy sprawują mandat przez dwa i pół roku oraz posiadają głos doradczy w Prezydium.

Konferencja Przewodniczących Komisji jest organem politycznym Parlamentu Europejskiego, który zapewnia współpracę między różnymi komisjami parlamentarnymi. Składa się z przewodniczących wszystkich komisji stałych

oraz tymczasowych. Konferencja wybiera swojego przewodniczącego. Zbiera się na ogół jeden raz w miesiącu, w Strasburgu, podczas sesji plenarnych.

Kolejnym organem politycznym Parlamentu Europejskiego jest Konferencja Przewodniczących Delegacji, która składa się z przewodniczących wszystkich stałych delegacji międzyparlamentarnych. Bada ona okresowo wszystkie kwestie dotyczące właściwego działania delegacji międzyparlamentarnych i delegacji do wspólnych komisji parlamentarnych. Konferencja wybiera swojego przewodniczącego.

Źródła

http://pl.wikipedia.org/wiki/Parlament_Europejski

http://www.europarl.europa.eu/news/public/default_pl.htm

[Http://europa.eu/institutions/inst/parliament/index_pl.htm](http://europa.eu/institutions/inst/parliament/index_pl.htm)

[Http://europa.eu/institutions/inst/parliament/index_pl.htm](http://europa.eu/institutions/inst/parliament/index_pl.htm)